

Autobiografia spotkań międzynkulturowych

Wprowadzenie

 OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Wydział Polityki Językowej

Autobiografia spotkań międzykulturowych

Autobiografia spotkań międzykulturowych
Wprowadzenie

Autorzy

Michael Byram, Martyn Barrett, Julia Ipgrave
Robert Jackson, Maria del Carmen Méndez Garcia

Współpraca

Eithne Buchanan-Barrow, Leah Davcheva
Peter Krapf, Jean-Michel Leclercq

Projekt graficzny wydania angielskiego

Anne Habermacher

Przekład z języka angielskiego

Maciej Kositorny

Opracowanie graficzne wydania polskiego

Paweł Jaros

Redakcja merytoryczna wydania polskiego

Katarzyna Koszewska

Redakcja

Marta Höffner

Konsultacja

Ewa Bobińska, Olena Styslavska

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI
Warszawa 2011

Autobiografia spotkań międzykulturowych to odpowiedź na zalecenia Rady Europy zawarte w Białej Księdze Dialogu Międzykulturowego *Żyjemy razem równi w godności* (<http://www.coe.int/dialogue>). W rozdziale 5.3 zatytułowanym *Uczenie się i nauczanie kompetencji międzykulturowych*, w paragrafie 152 czytamy:

„Należy stworzyć dodatkowe materiały metodyczne, które pomogą uczniom kształtować umiejętności bazujące na samodzielności, w tym umiejętności dotyczące krytycznej refleksji nad własnymi reakcjami i postawami wobec swoich doświadczeń z innymi kulturami”.

Rada Europy to międzyrządowa organizacja polityczna, powołana do życia w 1949 roku, jej stałą siedzibą jest Strasburg (Francja). Celem Rady jest zagwarantowanie demokracji, poszanowania praw człowieka oraz sprawiedliwości w Europie. Obecnie jej misja obejmuje 800 milionów ludzi w 47 państwach. Rada Europy pragnie ukształtować Europę, w której będzie podzielany wspólny system wartości, obejmujący także tolerancję, akceptację i szacunek dla różnicowania etnicznego i językowego.

Pakiet edukacyjny *Autobiografia spotkań międzykulturowych* został opracowany na zlecenie Wydziału Polityki Językowej Rady Europy.

Poglądy wyrażane w tej publikacji i załączonych do niej dokumentach przedstawiane są na odpowiedzialność autorów i niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko Rady Europy.

Wszystkie prawa do tej publikacji należą do Rady Europy.

Niniejsze tłumaczenie zostało opublikowane na mocy umowy z Radą Europy.

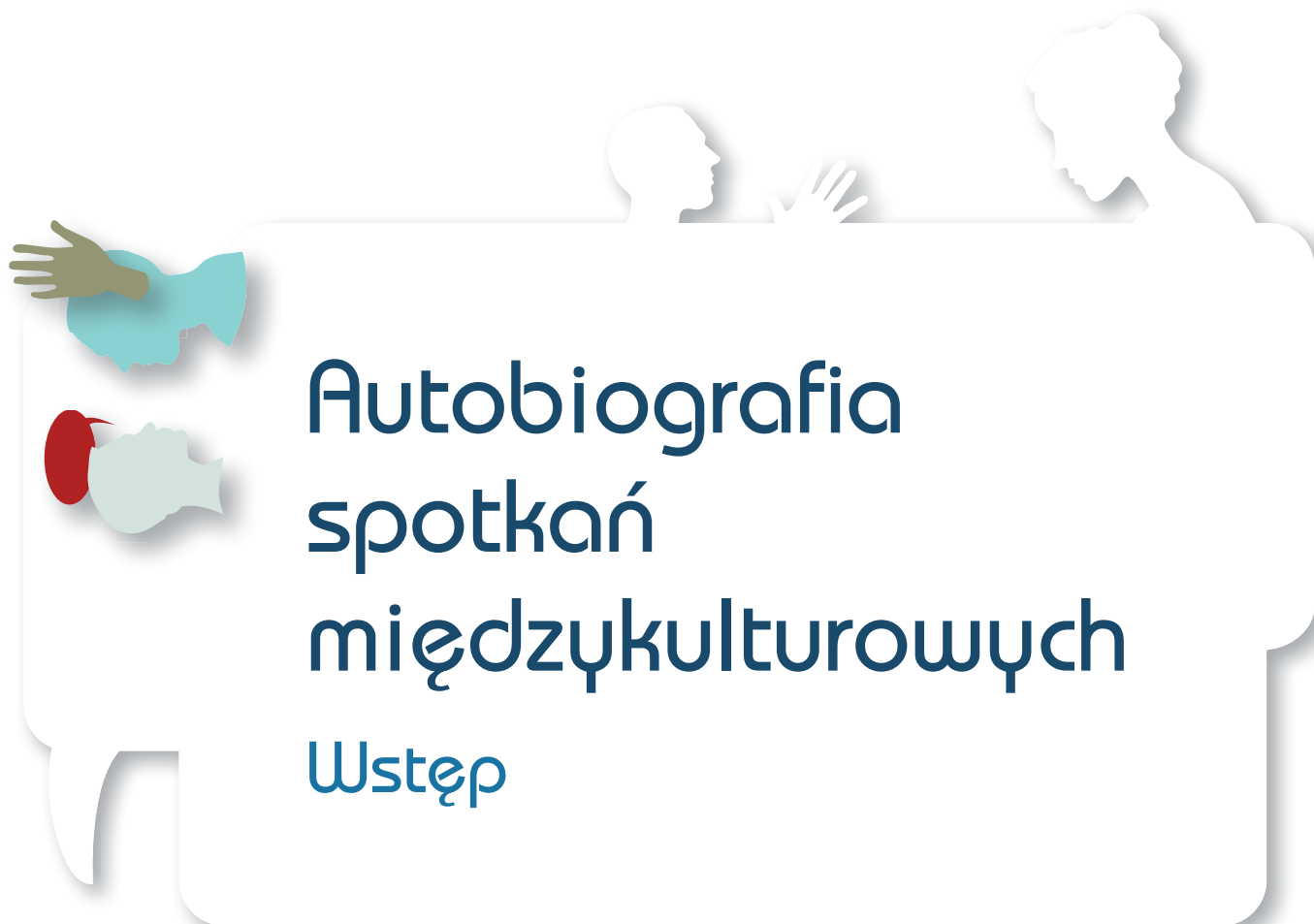
Wydanie w języku angielskim:
Autobiography of Intercultural Encounters
© Council of Europe, March 2009

Wydanie w języku polskim:
Autobiografia spotkań międzykulturowych
© Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2011

Materiały zawarte w publikacji można reprodukować w celach niekomercyjnych, pod warunkiem poprawnego podania ich źródła.

Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana i rozpowszechniana w celach komercyjnych w jakiegokolwiek formie elektronicznej (CD-ROM, Internet itp.) lub mechanicznej (fotokopia, nagranie, wszelkie systemy przechowywania danych itp.) bez pisemnej zgody Wydziału Informacji Publicznej i Publikacji (publishing@coe.int) Dyrektoriatu ds. Komunikacji Rady Europy.

ISBN 978-83-62360-96-3

Autobiografia spotkań międzykulturowych

Wstęp

Stwierdzenie, że świat się zmienił i że procesy globalizacyjne oraz internacjonalizacyjne odmieniają kształt rzeczywistości, a doświadczenia międzykulturowości są udziałem nas wszystkich, jest czymś banalnym. Najsilniej odczuwają to te osoby (bardzo liczne), które na co dzień spotykają ludzi z innych krajów, gdyż tego typu spotkania w oczywisty sposób mają charakter międzykulturowy. W ostatnich dekadach i przede wszystkim w Europie wzrosła swoboda poruszania się. Zwiększyła się także potrzeba dialogu międzykulturowego.

Jednak w wielu częściach Europy i świata tego rodzaju doświadczenia nie są zbyt powszechne. Ludzie mieszkający w takich miejscach mogą odnosić wrażenie, że zmiany nie dotyczą ich najbliższego otoczenia, i to mimo skutków globalizacji i internacjonalizacji pokazywanych codziennie w wiadomościach telewizyjnych.

Oba te stanowiska opierają się na przekonaniu, że inne kultury są czymś odległym, spotykanym na przykład podczas wakacji za granicą, a międzykulturowość dotyczy tylko naszych przeżyć związanych z ludźmi pochodzącymi z dalekich krajów. Kultura to jednak pojęcie złożone, którego używa się – a czasami nadużywa – w odniesieniu do wielu wymiarów naszych kontaktów z innymi ludźmi. Ponadto, często przyjmuje się, że inni ludzie to łudząco proste określenie tych, którzy nie są tacy jak my.

Ludzie, którzy nie są tacy jak my i których kultura jest odmienna od naszej, mogą w istocie być o wiele bardziej zróżnicowani w swej odmienności niż obcokrajowcy spotykani – lub nie – przez nas na skutek działania czynników globalizacyjnych i internacjonalizacyjnych. Chłopcy mogą powiedzieć, że dziewczynki nie są takie jak oni i mają własną kulturę – i odwrotnie. Mieszkańcy miast podobnie wyrażają się o tych, którzy mieszkają na wsi – i odwrotnie. To samo dotyczy wyznawców konkretnej religii, ludzi z danej grupy etnicznej, członków jakiegoś narodu itp., którzy mówią o przedstawicielach innych wyznań, grup etnicznych, narodowości itp.

Szybko przekonujemy się, że spotkania międzykulturowe są częścią naszego codziennego życia i to niezależnie od tego, czy podlega ono wpływowi procesów globalizacyjnych i internacjonalizacyjnych, czy też nie. Niektórych z tych spotkań nie zauważamy, ponieważ są tak częste i wydają się nam naturalne. Inne jednak wyróżniają się swoją wyjątkowością, a czasami okazują się trudne i stawiają przed nami wyzwanie, gdyż nie są zwyczajne i bywają powodem radości, obaw lub obu tych odczuć naraz. Niemniej jednak nawet to, co zwyczajne, może stać się niezwykłym, jeśli jakieś zdarzenie lub spotkanie nagle zmusi nas, by zatrzymać się i zastanowić.

Radość i obawę (a także inne uczucia sytuujące się pomiędzy nimi) zazwyczaj najlepiej zrozumieć poprzez

refleksję i analizę, ponieważ dzięki nim stają się one lepszą podstawą przyszłych spotkań międzykulturowych. *Autobiografia spotkań międzykulturowych* to poradnik, który pomoże nam w namyśle nad naszymi doświadczeniami związanymi z innymi ludźmi i innymi kulturami, niezależnie od bliskości bądź oddalenia w czasie i przestrzeni. Autobiografia umożliwi nam także zorientowanie się, w jaki sposób możemy czerpać wiedzę ze spotkania międzykulturowego, co powinniśmy zrobić, by tego rodzaju zdarzenie przyniosło większy pożytek i stało się przyczynkiem do głębszego zrozumienia innych ludzi i ich kultur.

Autobiografia jest zestawem pytań dotyczących konkretnego przeżycia o szczególnym znaczeniu. Dzięki tym pytaniom refleksyjnie powracamy do danego spotkania, naszych ówczesnych reakcji i wyobrażeń o tym, jak inni reagowali na nas oraz do naszych wcześniejszych i obecnych myśli i odczuć związanych z tym wydarzeniem. Dzięki tym pytaniom możemy również wyciągnąć wnioski na przyszłość. Pytania są ułożone w pewnym starannie przemyślanym porządku, który oparto na wynikach badań naukowych, sformułowano je jednak w taki sposób, by nikt nie miał problemów z podążaniem za ich tokiem. Z wersji standardowej *Autobiografii* można korzystać samodzielnie albo razem z innymi, np. koleżankami, kolegami lub nauczycielami. Wersja dla młodszych dzieci jest przeznaczona dla uczniów, którzy potrzebują pomocy w przemyśleniu i opisanu przeżytych przez siebie spotkań.

Obu wersjom *Autobiografii* towarzyszą osobne *Uwagi dla osób wspierających uczenie się*, gdzie można znaleźć bardziej szczegółowe omówienie przyczyn i celów przyświecających powstaniu tych poradników. Załączono do nich ponadto formularz informacji zwrotnych, który pomoże zespołowi opracowującemu *Autobiografię* ulepszyć ją w przyszłości. Kolejny tekst nosi tytuł *Kontekst, koncepcje, teorie* i znajduje się w nim bardziej wnikliwe omówienie koncepcji leżących u podstaw *Autobiografii*, na przykład pojęcia kultury i jego rozumienia, a także objaśnienia innych zagadnień zaproponowane na użytek osób wspierających uczenie się. Ich zwięźlejszy i prostszy opis jest zawarty w dokumencie *Pojęcia do przedyskutowania* przeznaczonym do pracy z osobami wypełniającymi standardową wersję *Autobiografii*, które zechcą pogłębić swoją wiedzę o tym, jak psychologia, socjologia czy inne dyscypliny pomagają nam w naukowej analizie spotkania międzykulturowego.

Mamy nadzieję, że dzięki *Autobiografii* osoby, które doświadczyły spotkania międzykulturowego, wyniosą z tego przeżycia jak największy pożytek, uczynią z niego element swojego sposobu patrzenia na otaczający nas świat i w konsekwencji pełniej zaangażują się w rzeczywistość międzykulturową.

Autobiografia spotkań międzykulturowych

„Autobiografię” opracowywano w czasach wzrastającej świadomości istnienia wzajemnych powiązań, które przenikają nasze życie oraz przeżycia, nakładając się na podziały kulturowe lub narodowe. Coraz lepiej zdawano sobie sprawę z tego, że potrzebujemy nie tylko samego uznania naszego współistnienia, ale także musimy nawiązać wzajemne stosunki i podjąć komunikację na głębszym poziomie zrozumienia. Za pomocą ukierunkowanej refleksji nad naszymi przeżyciami „Autobiografia” zachęca do rozwoju potrzebnych umiejętności i kompetencji międzykulturowych.

Wdrożenie w Autobiografię

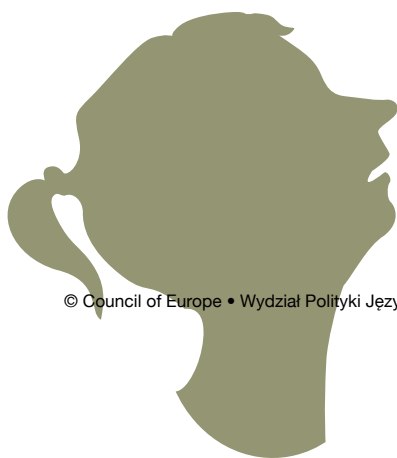
- Grupa młodych ludzi z różnych krajów porzucanych po całej kuli ziemskiej spotyka się po raz pierwszy podczas imprezy zorganizowanej na europejskim uniwersytecie dla studentów zagranicznych.
- Dzieci, które niedawno przybyły z Wietnamu i zamieszkały w Polsce, dołączają do meczu piłkarskiego rozgrywanego z młodymi sąsiadami na boisku położonym obok bloku, w którym mieszkają.
- Młoda nauczycielka, świeżo po studiach, pierwszego dnia pracy w szkole odkrywa, że poszczególne dzieci w klasie rozmawiają między sobą w różnych językach ojczystych.

Spotkania międzykulturowe podobne do tych, które opisano w przykładach, są częścią doświadczeń życiowych wielu młodych ludzi żyjących w świecie współczesnym. To one stanowią treść i inspirację dla *Autobiografii spotkań międzykulturowych*.

Materiały wchodzące w skład *Autobiografii*:

- *Autobiografia spotkań międzykulturowych*;
- *Autobiografia spotkań międzykulturowych dla młodszych uczniów*;
- *Uwagi dla osób wspierających uczenie się dla obu wersji*;
- opracowanie *Kontekst, koncepcje i teorie*;
- *Pojęcia do przedyskutowania* (do wykorzystania w czasie dyskusji i debaty ze starszymi uczniami).

Czym jest Autobiografia?

„Autobiografia” ma postać zestawu pytań i odpowiedzi opracowanych tak, aby ukierunkować refleksję osoby uczącej się na wybrany przykład spotkania z kimś z innej grupy kulturowej. Dzięki „Autobiografii” można ustrukturyzować swoje przemyślenia, co pomaga w analizie tego doświadczenia i zrozumieniu płynących z niego wniosków.

a) przykład pytania z wersji standardowej

Rozmowa

Kiedy myślisz o tym, jak rozmawiałeś/rozmawiałaś lub w inny sposób komunikowałeś/komunikowałaś się z innymi ludźmi, to czy przypominasz sobie, w jaki sposób to robiłeś/robiłaś?

Pierwsze, co przychodzi do głowy...

Dalsze przemyślenia – na przykład:
Mówiłem/mówiłam do nich w swoim języku i zauważyłem/zauważyłam, że muszę go trochę zmienić, by mogli mnie zrozumieć, np. ...

Nie mówiłem/mówiłam do nich w swoim języku i musiałem/musiałam ten język trochę dostosować, tak aby mnie zrozumiano – uprościć słownictwo, pomóc sobie gestykulacją, objaśnić znaczenie jakiegoś słowa...

Zauważyłem/zauważyłam coś w sposobie, w jaki ze mną rozmawiali – że uproszcili język, gestykulowali, mówili nieco wolniej...

b) przykład pytania z wersji dla młodszych uczniów

Pokazać kartę z tekstem Rozmowa

Komunikacyjne aspekty spotkania

Jak te osoby rozmawiały z tobą?

Czy łatwo było ci je zrozumieć?

Jeśli tak: **Dlaczego?**

Jeśli nie: **Dlaczego?**

Jak ty rozmawiałeś/rozmawiałaś z nimi?

Czy łatwo im było ciebie zrozumieć?

Jeśli tak: **Dlaczego?**

Jeśli nie: **Dlaczego?**

Czy musiałeś/musiałaś zmienić sposób, w jaki mówisz na co dzień?

Jeśli tak: **Jak zmieniłeś/zmieniłaś swój zwykły sposób mówienia?**

Czy wpadł ci do głowy jakiś inny pomysł na ułatwienie porozumienia, np. gesty rękami?

Jeśli tak: **Co to było?**

A czy oni pomagali sobie gestykulacją albo w jakiś inny sposób, byś mógł/mogła ich lepiej zrozumieć?

Jeśli tak: **Co to było? W jaki sposób?**

Jak wykorzystywać Autobiografię?

Uwagi dla osób wspierających uczenie się zawierają liczne sugestie dotyczące tego, jak i kiedy można stosować „Autobiografię”.

Osoba wspierająca uczenie się oraz uczniowie mogą podjąć decyzję, czy *Autobiografia* ma być zastosowana jako:

- materiał do użytku ściśle prywatnego – samorefleksji i samooceny nieprzeznaczonej dla osób postronnych;
- materiał wspólnie wykorzystywany przez ucznia oraz osobę wspierającą uczenie się w sposób poufny, jako składowa rozmowy i oceny postępów w sferze międzykulturowości;
- ćwiczenie grupowe i materiał dla wspólnej edukacji oraz dyskusji w klasie.

Kiedy można skorzystać z Autobiografii?

Również decyzja o tym, kiedy skorzystać z „Autobiografii”, jest sprawą elastyczną, co pokazują poniższe przykłady zaczerpnięte z „Uwag dla osób wspierających uczenie się”.

Zastosowanie regularne: po Autobiografię można sięgać w regularnych odstępach czasu (np. po okresach przerw w nauce, kiedy uczniowie powracający do szkoły mają do opowiedzenia różne historie), wówczas narastający zbiór refleksji posłuży jako zapis rozwoju świadomości i umiejętności międzykulturowych.

Po wakacjach

Po wakacjach, na które uczniowie szkół podstawowych wyjechali gdzieś dalej od domu (np. na obóz sportowy w innym regionie kraju lub za granicą), można sięgnąć po Autobiografię, by zachęcić dzieci do zastanowienia się nad konkretnymi przeżyciami z okresu wakacji. W takich sytuacjach wywiady indywidualne mogą zostać przeprowadzone przez nauczycieli lub wychowawców klasowych.

Zastosowanie planowe: korzystanie z Autobiografii można zaplanować i zgrać w czasie z jakimś konkretnym wydarzeniem lub imprezą zorganizowaną dla uczniów, np. wycieczką szkolną. W takim wypadku dzieci przedstawiają indywidualne relacje ze wspólnego przeżycia.

Po wycieczce szkolnej

Szkoły często organizują wycieczki do innych regionów kraju lub za granicę. Nauczyciele zazwyczaj starannie przygotowują swoich uczniów do tych wyjazdów, jednak równie ważne jest, aby skłonić dzieci do refleksji na temat pobytu za granicą już po powrocie do domu. Doświadczenia poszczególnych uczniów będą zapewne odmienne, mimo że wszyscy byli na tej samej wycieczce. Autobiografia może pomóc zindywidualizować refleksje. Co więcej, gdy już wszyscy uczniowie wypełnią swoje egzemplarze Autobiografii, to niewykluczone, że zechcą wymienić się między sobą przemyśleniami związanymi ze spotkaniami, w których uczestniczyli oraz zastanowić się pod kierunkiem nauczyciela nad zróżnicowaniem tak nabytych doświadczeń. Może to powstrzymać dzieci przed nadmiernym uogólnianiem ich jednostkowych przeżyć.

Zastosowanie reaktywne: Autobiografię można też zastosować w sposób nieplanowany w reakcji na konkretne niespodziewane spotkanie lub nieprzewidziane wydarzenie (o charakterze pozytywnym lub negatywnym), które może jednak wywrzeć silny wpływ na postrzeganie międzykulturowości przez uczniów.

Po jakimś bardziej znaczącym wydarzeniu

Autobiografię można zastosować jako pomoc wychowawczą umożliwiającą analizę reakcji uczniów na konkretne wydarzenie, np. obrzucanie się wyzwiskami o charakterze rasistowskim. Pracę tę można podjąć w klasie pod kierunkiem nauczyciela lub też na osobności po zachęcie z jego strony. Wyniki mogą pozostać

poufne lub można przedstawić je innym uczniom w klasie. Zależy to od danej sytuacji i jej wychowawczych uwarunkowań.

Model kompetencji międzykulturowych

Struktura obu wersji Autobiografii jest oparta na modelu kompetencji międzykulturowych zawierającym następujące cztery elementy:

- wiedza i umiejętności,
- zachowanie,
- postawy i uczucia,
- działanie.

Każde z pytań odnosi się do któregoś z tych elementów, co ilustrują poniższe przykłady. Pytania zamieszczone w Autobiografii następują po sobie w starannie dobranej kolejności.

Wiedza i umiejętności

Poszerzanie wiedzy: wykorzystywanie pewnych umiejętności do zdobywania wiedzy o ludziach, z którymi się spotykamy – zadawanie pytań, wyszukiwanie informacji, korzystanie z tych umiejętności podczas spotkań, do których dochodzi w czasie rzeczywistym; uświadamianie sobie przyjmowanych przez siebie założeń, istnienia stereotypów i uprzedzeń.

Przykład: *Czy miałeś/miałaś już jakąś wiedzę lub wcześniejsze doświadczenia, które pomogły ci w lepszej komunikacji?*

Zachowanie

Adaptowanie swojego zachowania do nowych sytuacji i innych ludzi, wrażliwość na różne sposoby komunikowania się.

Przykład: *Kiedy myślisz o tym, jak rozmawiałeś/rozmawiałaś lub w inny sposób komunikowałeś/komunikowałaś się z innymi ludźmi, to czy przypominasz sobie, w jaki sposób to robiłeś/robiłaś?*

Postawy i uczucia

Umiejętność przyjmowania punktu widzenia innych ludzi, odtwarzanie ich sposobu myślenia i empatia; rozpoznawanie pozytywnych i negatywnych emocji oraz wiązanie ich z postawami i wiedzą.

Przykład: *Postaraj się wczuć w sytuację spotkanych osób. Zastanów się, jak się wtedy czuły?*

Działanie

Konsekwencja pozostałych elementów; gotowość i umiejętność podejmowania razem z innymi działań prowadzących do zmian na lepsze.

Przykład: *Moje zachowanie podczas spotkania było w porządku, bo polegało ono na... Myślę, że mogłem/mogłam zachować się inaczej, a mianowicie... Najlepszą reakcją z mojej strony byłoby...*

Autobiografia spotkań międzykulturowych dla młodszych uczniów

„Autobiografia” w wersji dla młodszych uczniów wykorzystuje ten sam model kompetencji międzykulturowych, który obowiązuje w wersji standardowej, ale porusza problematykę spotkań na takim poziomie poznawczym, językowym i emocjonalnym, jaki jest dostosowany do możliwości dziecka w młodszym wieku szkolnym.

Wersja ta występuje w dwóch postaciach: pisemnej dla uczniów, którzy mogą już pracować samodzielnie oraz ustnej, podczas której dziecko rozmawia o spotkaniu z nauczycielem lub wychowawcą zapisującym prześlenia ucznia.

Do *Autobiografii* w wersji dla młodszych uczniów dołączono materiały pomocnicze, którymi osoba wspierająca proces uczenia się może posłużyć się w taki sposób, aby pomóc dziecku odnieść się do tematu i zrozumieć poruszane zagadnienia.

W tej wersji znajdziemy także zestaw kolorowych ilustracji, dzięki którym można wdrożyć dzieci w problematykę spotkania z osobą odmienną od nich samych oraz serię pytań – można je zadać podczas prezentacji załączonych ilustracji lub obrazków podobnego rodzaju.

Wybierz jeden obrazek albo dwa i spróbuj odpowiedzieć na następujące pytania:

- **Co będzie pierwszą rzeczą, którą te osoby zauważą u siebie nawzajem?**
- **Czy dostrzegą coś, co je od siebie różni, czy może raczej to, w czym są do siebie podobne?**
- **Czy osoby te cieszą się, że się spotkały? Powiedz, dlaczego tak/dlaczego nie?**
- **Czy łatwo będzie im się rozmawiało? O czym mogłyby porozmawiać?**
- **Czy zostaną przyjaciółmi, czy raczej nie? Powiedz, dlaczego tak/dlaczego nie?**

Autobiografia zawiera ponadto zestaw siedmiu opatrzonych kolorowymi kodami plansz, które osoba wspierająca uczenie się może wykorzystać do ustrukturyzowania dyskusji, poprzez podzielenie jej na mniejsze jednostki, co ułatwi dziecku śledzenie przebiegu rozmowy.

W *Uwagach dla osób wspierających uczenie się* zaproponowano wiele różnych sposobów wykorzystania *Autobiografii*. W tym tekście uwzględniono również sugestie zgłoszone przez nauczycieli, którzy mieli już okazję pracować z tymi materiałami w szkole.

Konteksty i koncepcje

„Autobiografia” to nie tylko okazja do refleksji nad konkretnym spotkaniem, ale także sposobność do refleksji oraz do podjęcia dyskusji i debaty nad kluczowymi pojęciami i koncepcjami, które często kształtują nasze związki z innymi ludźmi.

Materiały wchodzące w skład *Autobiografii* obejmują również dokument zatytułowany *Kontekst, koncepcje, teorie*. W tekście tym międzynarodowi eksperci z wielu wzajemnie powiązanych dziedzin przedstawiają historyczny i teoretyczny kontekst *Autobiografii* i omawiają kluczowe dla niej pojęcia, takie jak: kultura, narodowość, obywatelstwo, wielokulturowość, międzykulturowość, różnorodność, tolerancja, szacunek i dialog. Materiał ten może być ciekawą lekturą uzupełniającą dla osób wspomagających proces uczenia się oraz starszych uczniów i studentów.

2.11 Tożsamości wielorakie i oddziaływanie spotkań międzykulturowych

Należymy jednocześnie do wielu różnych grup społecznych (narodowościowych, rasowych, religijnych, związanych z płcią kulturową itp.). Gdy przynależność do konkretnej grupy społecznej staje się istotnym elementem naszej koncepcji siebie, a przy tym widzimy w tym członkostwie pewną wartość oraz nadajemy mu znaczenie emocjonalne, to można wówczas powiedzieć, że zbudowaliśmy sobie subiektywną identyfikację z tą grupą. Zazwyczaj utożsamiamy się subiektywnie z kilkoma grupami społecznymi, ponadto często wykorzystujemy swoje cechy osobowościowe (np. skłonność do zabawy, sumiennosc, konserwatyzm, tolerancyjność), relacje interpersonalne i role społeczne (np. bycie matką, synem, przyjacielem, pracownicą) jako kolejne elementy składające się na naszą koncepcję ja.

Te wielorakie identyfikacje z różnymi grupami, cechami, relacjami i rolami społecznymi pomagają nam orientować się i definiować oraz określać swoją pozycję w świecie społecznym wypełnionym odniesieniami do innych ludzi. Termin identyfikacja (lub utożsamienie się) stosowany jest, aby ułatwić zrozumienie toczącego się procesu psychologicznego w nas samych.

Cytat z: *Kontekst, koncepcje, teorie*

Dodatkowo opracowano skróconą wersję tekstu, w którym omówiono najważniejsze pojęcia i koncepcje. Ową krótszą wersję można zastosować w klasie lub grupie starszych uczniów lub studentów. Zamieszczono w niej zwarte i przejrzyste definicje dziesięciu kluczowych pojęć oraz zestaw pytań dotyczących każdego z pojęć. Pytania pomagają w zrozumieniu koncepcji i w odniesieniu ich do własnego życia i społeczeństwa.

Oto przykład omówienia jednego z pojęć. Przedstawiono je w taki sposób, aby zachęcić osoby uczące się do dyskusji.

a) Kultura

- Czy jest w twoim życiu coś, co możesz (lub inni mogą) uważać za część twojej kultury? Co to jest? W jaki sposób stało się to częścią twojej osoby?

Słowo **kultura** kojarzy się z praktykami, poglądami, wartościami, symbolami, tradycjami oraz sposobami życia i rozumienia świata. Kultury można traktować jako niezmiennie i odziedziczone cechy różnych grup narodowych, etnicznych lub religijnych. Ujmowanie kultury jako specyficznej cechy jakiejś grupy nazywa się dyskursem dominującym. Istnieje jednak inny sposób pojmowania kultury, podkreślający jej dynamikę, zmienność oraz podleganie nieustannemu redefiniowaniu przez jednostki i grupy, które wchodzą w interakcje z ludźmi pochodzącymi z odmiennych środowisk bądź też reagują na zmieniające się okoliczności. W tym wypadku dyskurs ma charakter demotyczny (potoczny).

- Jakie plusy i minusy wiążą się z przekonaniem o posiadaniu niezmiennych i odziedziczonych tożsamości kulturowej?
- Czy byłeś/byłaś w sytuacji, kiedy interakcja między różnymi kulturami występującymi w twoim otoczeniu dała początek nowym formom ekspresji kulturowej?

Cytat z: *Pojęcia do przedyskutowania*

Opracowywanie Autobiografii

Materiały zawarte w *Autobiografii* zostały opracowane przez zespół międzynarodowy, co zapewniło uwzględnienie w niej różnych punktów widzenia oraz poszczególnych obszarów tematycznych. Projekt ten przeszedł fazę pilotażu z udziałem uczniów i studentów w wielu krajach europejskich. Efektem było przejrzanie i zmodyfikowanie treści *Autobiografii* pod kątem uwag zgłoszonych przez młodzież i ich nauczycieli. Jeśli chcieliby Państwo podzielić się własnymi doświadczeniami nabytymi w trakcie pracy z *Autobiografią spotkań międzykulturowych* oraz sugestiami dotyczącymi ewentualnych zmian w poradniku, prosimy skorzystać z załączonego *Formularza informacji zwrotnych od osób wspierających uczenie się*.

Autobiografia
spotkań
międzykulturowych
Autobiography
of intercultural
encounters

www.coe.int/lang

Podziękowania

Zespół autorski

Autobiografię spotkań międzykulturowych i towarzyszące jej materiały opracowali dla Wydziału Polityki Językowej Rady Europy:

**Michael Byram, Martyn Barrett, Julia Ipgrave,
Robert Jackson, Maria del Carmen Méndez Garcia**

z pomocą ze strony:

**Eithne Buchanan-Barrow, Leah Davcheva,
Peter Krapf, Jean-Michel Leclercq**

Zespół autorski chciałby podziękować wymienionym osobom za pierwszą roboczą wersję *Autobiografii*:

**Jean-Claude Beacco, Gill Musk, John Thorogood,
Geneviève Zarate**

Opracowywanie „Autobiografii” jest koordynowane przez Wydział Polityki Językowej Rady Europy w imieniu Dyrekcji Generalnej ds. Edukacji i Języków. W celu uzyskania dalszych informacji prosimy zwracać się do Christophera Reynoldsa (decs-lang@coe.int).

Część z zawartych w *Autobiografii spotkań międzykulturowych* koncepcji teoretycznych oraz ich operacjonalizacji zaczerpnięto z:

- the INCA Project (www.incaproject.org) sfinansowanego ze środków programu Leonardo da Vinci II (Unia Europejska);
- Byram M., 1997, *Teaching and assessing intercultural communicative competence*, Clevedon: Multilingual Matters;
- Zarate G. and Gohard-Radenkovic, A., (eds.), 2004, *La reconnaissance des compétences interculturelles: de la grille à la carte*, Paris: Didier.

Pilotaż

Pilotaż „Autobiografii spotkań międzykulturowych” odbywał się w dwóch etapach: wstępnym (styczeń – kwiecień 2007) oraz właściwym (styczeń – maj 2008). Wydział Polityki Językowej wyraża wdzięczność wszystkim, którzy w ramach procesu pilotażowego dostarczyli wartościowe informacje zwrotne. Podziękowania niech zechcą przyjąć:

<i>Armenia:</i>	Araik Jraghatspanyan, Karine Nalchajyan
<i>Azerbejdżan:</i>	Rauf Garagozov, Rena Kadirova
<i>Bośnia i Hercegowina:</i>	Senad Alic
<i>Bułgaria:</i>	Leah Davcheva, Iskra Georgieva, Milena Katsarska
<i>Francja:</i>	Trevor King
<i>Gruzja:</i>	George Gakheladze, Giorgi Kipiani, Mzia Tsereteli
<i>Niemcy:</i>	Simone Bonafaccia
<i>Grecja:</i>	Roy Chourdaki, Katerina Toura
<i>Włochy:</i>	Rita Bertone, Janine Fournier, Isolde Maria König Strauß, Rita Gelmi, Gisella Langé, Virgilio Marrone, Andrea Mennella, Lorena Parretti, Claudia Perlini, Maura Properzi
<i>Japonia:</i>	Stephanie Houghton, Sugitani Masako
<i>Makao:</i>	Isabel Morais
<i>Holandia:</i>	Ina ter Avest
<i>Federacja Rosyjska:</i>	Kira Iriskhanova
<i>Hiszpania:</i>	Manuela Chica Colomo, Catalina Salas Caparrós, Isabel María Espinosa Zafra, Antonio Villodres Moreno, María del Carmen Méndez García
<i>Turcja:</i>	Figen Cok, Tulin Sener
<i>Wielka Brytania:</i>	Inma Álvarez, Jo Angouri, Martyn Barrett, Tita Beaven, Tony Bennett, Eithne Buchanan-Barrow, Michael Byram, Jennifer Fleming, So Hiranuma, Matthew Howard, Julia Ipgrave, Marta Jenkala, Annie McHugh, María Luisa Pérez, Gerdi Quist, Cristina Ros i Solé, Christine Sas

Autobiografia spotkań międzykulturowych
powstała pod patronatem Komitetu Sterującego ds. Edukacji

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Dyrekcji Generalnej ds. Edukacji, Kultury i Dziedzictwa, Młodzieży i Sportu (DG IV)
oraz Wydziału Polityki Językowej Dyrekcji ds. Edukacji i Języków

www.coe.int/lang